

Bryssel 16.3.2020
COM(2020) 115 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, EUROOPPA-
NEUVOSTOLLE JA NEUVOSTOLLE**

**Covid-19: EU:hun suuntautuvaa muuta kuin välttämätöntä matkustamista koskeva
väliaikainen matkustusrajoitus**

Koronaviruskriisi on nyt kaikkialle maailmaan levinnyt pandemia, ja tapauksia on viidessä maanosassa. Globalisaatio ja ihmisten kansainvälinen liikkuminen luovat olosuhteet, jotka helpottavat viruksen leviämistä yli valtioiden rajojen. Tässä kansanterveyskriisissä on jouduttu matkustuksen myötä tilanteeseen, jossa useissa maissa on runsaasti ulkomailta peräisin olevia tapauksia. Nämä tapaukset ovat puolestaan aiheuttaneet paikallisia epidemioita taudin levitessä yhteisöjen sisällä vähitellen mutta laajalle. Mitä aikaisemmassa vaiheessa yhteys tartuntaketjun ja matkustuksen välillä menetetään, sitä nopeammin kiihtyy taudin paikallinen leviäminen, mikä aiheuttaa suurta painetta terveydenhuoltojärjestelmille.

Tällä hetkellä Euroopan unionia pidetään covid-19-pandemian keskuksena. Jäsenvaltiot ovat viime viikkoina toteuttaneet useita radikaaleja toimenpiteitä rajoittaakseen viruksen leviämistä. Covid-19-tapaukset ovat kuitenkin lisääntyneet lyhyessä ajassa eksponentiaalisesti, mikä on aiheuttanut jäsenvaltioiden terveydenhuoltojärjestelmille merkittäviä paineita, jotka niin ikään kasvavat eksponentiaalisesti päivittäin.

Vaikka Maailman terveysjärjestö ei yleensä pidä matkustusrajoituksia tehokkaimpana keinona torjua pandemiaa, covid-19-epidemian nopean leviämisen vuoksi on välttämätöntä, että EU ja jäsenvaltiot ryhtyvät kiireellisiin, välittömiin ja yhtenäisiin toimiin, joilla paitsi suojellaan EU:n väestön terveyttä myös estetään viruksen leviäminen EU:sta muihin maihin, kuten viime viikkoina on havaittu tapahtuvan.

Matkustusrajoituksilla olisi keskityttävä vähentämään merkittävästi saapuvien henkilöiden määrää unionin ulkorajoilla, mikä myös hidastaisi viruksen leviämistä muihin maihin näiden matkustajien palatessa, sekä vähentämään EU+-alueella¹ olevien EU:n kansalaisten ja muiden alueella asuvien henkilöiden halukkuutta matkustaa alueen ulkopuolelle.

Tällä tiedonannolla komissio suosittaa, että Eurooppa-neuvosto toimii, jotta Schengen-valtioiden valtion- tai hallitusten päämiehet hyväksyvät viipymättä yhdessä Schengenin säännöstöön osallistuvien valtioiden valtion- tai hallitusten päämiesten kanssa koordinoitun päätöksen kolmansista maista EU+-alueelle suuntautuvaa muuta kuin välttämätöntä matkustamista koskevan väliaikaisen matkustusrajoituksen soveltamisesta.

EU:n ulkorajan on toimittava **kaikkien Schengen-valtioiden** turva-alueena. Tämä on yhteisen edun mukaista, ja se on myös yhteinen vastuu. Tämänhetkisessä tilanteessa, jossa koronavirus on levinnyt laajalle kaikkialla EU:ssa, ulkorajajärjestelmä tarjoaa mahdollisuuden jäsenvaltioiden yhteisiin toimiin, joilla rajoitetaan viruksen leviämistä maailmassa.

Kaikkia ulkorajoilla toteutettavia toimia **on sovellettava EU:n ulkorajojen kaikissa osissa**. Väliaikainen matkustusrajoitus voi olla tehokas vain, jos **Schengen-valtiot päättävät siitä ja panevat sen täytäntöön kaikkien ulkorajaosuuksien osalta samanaikaisesti ja yhdenmukaisella tavalla**. Yksittäisten jäsenvaltioiden omien ulkorajaosuuksiensa osalta asettamien koordinoimattomien matkustusrajoitusten tapauksessa vaarana on, että ne ovat tehottomia. Schengen-valtion yksipuolista päätöstä soveltaa väliaikaista matkustusrajoitusta omalla ulkorajaosuudellaan voisivat helposti heikentää sellaiset henkilöt, jotka tulisivat Schengen-alueelle ylittämällä ulkorajan toisessa paikassa. Lisäksi koordinoitu päätös edellyttää kaikkien osallistumista.

¹ EU+-alueeseen olisi katsottava kuuluviksi kaikki Schengen-valtiot (myös Bulgaria, Kroatia, Kypros ja Romania) sekä Schengenin säännöstöön osallistuvat neljä maata. Siihen kuuluisivat myös Irlanti ja Yhdistynyt kuningaskunta, jos ne päättävät soveltaa rajoituksia.

Tällainen toimenpide mahdollistaisi myös niiden rajavalvontatoimenpiteiden poistamisen, joita useat jäsenvaltiot ovat äskettäin ottaneet uudelleen käyttöön sisärajoilla rajoittaakseen viruksen leviämistä. Vaarana on myös, että näillä toimenpiteillä on vakavia vaikutuksia sisämarkkinoiden toimintaan, sillä EU ja Schengen-alue ovat pitkälle yhdentyneitä alueita, joilla miljoonat ihmiset ylittävät sisärajat päivittäin.

Soveltamisala

Väliaikaista matkustusrajoitusta olisi sovellettava kaikkeen muuhun kuin välttämättömään matkustamiseen kolmansista maista EU+-alueelle.

Jotta tällaisella väliaikaisella matkustusrajoituksella voitaisiin rajoittaa viruksen leviämistä halutulla tavalla, poikkeukset on rajoitettava välttämättömään matkustamiseen².

Väliaikaiseen matkustusrajoitukseen on kuuluttava **poikkeus, joka sallii kaikkien EU:n jäsenvaltioiden ja Schengenin säännöstöön osallistuvien valtioiden³ kansalaisten** palata kotiinsa. Tätä poikkeusta on sovellettava

- kaikkiin EU:n kansalaisiin⁴ ja Schengenin säännöstöön osallistuvien valtioiden kansalaisiin sekä heidän perheenjäseniinsä;
- kolmansien maiden kansalaisiin, jotka ovat pitkäaikaista oleskelua koskevan direktiivin⁵ nojalla pitkään oleskelleita kolmansien maiden kansalaisia, ja henkilöihin, joiden oleskeluoikeus perustuu muihin EU:n direktiiveihin tai kansalliseen lainsäädäntöön tai joilla on pitkäaikaista oleskelua varten myönnetty kansallinen viisumi.

Matkustusrajoitusta ei myöskään pitäisi soveltaa sellaisiin matkustajiin, joilla on välttämätön tehtävä tai tarve, kuten

- terveydenhuollon ammattilaisiin, terveysalan tutkijoihin ja vanhustenhoidon ammattilaisiin
- rajatyöntekijöihin
- tavaraliikenteen kuljetushenkilöstöön ja muuhun kuljetushenkilöstöön siinä määrin kuin se on tarpeen
- diplomaatteihin, kansainvälisten järjestöjen henkilöstöön, sotilashenkilöstöön ja humanitaarisen avun työntekijöihin heidän hoitaessa tehtäviään
- kauttakulkumatkustajiin⁶
- pakottavista perhesyistä matkustaviin
- kansainvälisen suojelun tarpeessa oleviin tai muista humanitaarisista syistä matkustaviin henkilöihin.

² Kaliningradin erityisen kauttakulkujärjestelyn soveltamista olisi jatkettava, mutta järjestelyyn kuuluvat junat eivät saisi pysähtyä Schengen-alueella.

³ Islanti, Liechtenstein, Norja ja Sveitsi.

⁴ Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisia on kohdeltava vuoden 2020 loppuun asti samalla tavalla kuin EU:n kansalaisia.

⁵ Neuvoston direktiivi 2003/109/EY, annettu 25 päivänä marraskuuta 2003, pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta (EUVL L 16, 23.1.2004, s. 44).

⁶ Mukaan lukien henkilöt, jotka on kotiutettu konsuliapua käyttäen.

Henkilöille, joilla on lupa saapua EU+-alueelle⁷, olisi tehtävä koordinoituja ja tehostettuja terveystarkastuksia.

Kesto

Väliaikaista matkustusrajoitusta olisi sovellettava 30 päivän ajan. Tämän ajanjakson mahdollista pidentämistä olisi arvioitava tulevan kehityksen perusteella.

Päätelmät

Tilapäinen rajoitus, joka koskee muuta kuin välttämätöntä matkustamista kolmansista maista EU+-alueelle, edellyttää **EU:n tasolla koordinoitua päätöstä**, joka tehdään yhteisymmärryksessä Schengenin säännöstöön osallistuvien valtioiden kanssa.

Tällä tiedonannolla komissio kehottaa Eurooppa-neuvostoa toimimaan, jotta Schengen-valtioiden valtion- tai hallitusten päämiehet hyväksyvät viipymättä yhdessä Schengenin säännöstöön osallistuvien valtioiden valtion- tai hallitusten päämiesten kanssa **välittömästi voimaan tulevan päätöksen kolmansista maista EU+-alueelle suuntautuvaa muuta kuin välttämätöntä matkustamista koskevan matkustusrajoituksen soveltamisesta** Schengen-alueen kaikilla ulkorajaosuuksilla.

Myös Irlantia ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa kannustetaan yhteinen matkustusalue huomioon ottaen panemaan täytäntöön tämä väliaikainen matkustusrajoitus.

EU:n jäsenvaltioiden ja Schengenin säännöstön soveltamiseen osallistuvien valtioiden olisi myös voimakkaasti kannustettava kansalaisiaan ja asukkaitaan olemaan matkustamatta alueidensa ulkopuolelle, jotta estetään viruksen leviäminen edelleen muihin maihin.

⁷ Suuntaviivat rajaturvallisuustoimenpiteitä varten terveyden suojelemiseksi ja tavaroiden ja välttämättömien palvelujen saatavuuden turvaamiseksi, 16.3.2020, C(2020) 1753 final.